

Шмагун А.В.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ПРИРОСТУ ЗНАНЬ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМУ ЗНАННЄВОГО СПІЛКУВАННЯ

У даній статті висвітлені проблемні питання щодо формування концептуальних засад приросту знань в системі державного управління на основі розвитку механізму знаннєвого спілкування. Ці питання систематизовано та узагальнено. Представлено методiku дослідження розвитку знаннєвого спілкування як засобу приросту знань в системі державного управління. Розкрито сутність поняття «знаннєвого спілкування у системі державного управління». Виділені форми знаннєвих спілкувань і функції управління, що забезпечують створення нових знань у системі державного управління. Проаналізований внесок сучасних досліджень у галузі науки державного управління у цей процес.

Ключові слова: знаннєве спілкування, механізм, проблемні питання, розвиток, система державного управління.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність даної статті обумовлена великою увагою, що приділяється як у світі, так і в Україні, розбудові інформаційного суспільства. Безумовно, суттєву роль у цьому відіграє система державного управління. Тому, відбувається розвиток способів зростання в ньому обсягу та якості знань. Дана стаття розвиває напрям подальшого вдосконалення системи державного управління України. Вона присвячена виявленню, систематизації та характеристиці проблем розвитку механізму знаннєвого спілкування як способу зв'язку та процесу у цій системі. Полягає в розробленні методологічних положень та рекомендацій щодо розвитку механізму знаннєвого спілкування як засобу приросту знань в системі державного управління. Під формуванням концептуальних засад приросту знань в системі державного управління на основі розвитку механізму знаннєвого спілкування мається на увазі визначення відповідних основних напрямів, потреб в удосконалення, принципів та методів такого спілкування, що призводять до приросту знань. Для формування концептуальних засад приросту знань в системі державного управління на основі розвитку механізму знаннєвого спілкування також задіяні думки експертів.

До основних напрямів забезпечення приросту знань у системі державного управління за оцінками експертів увійшли: контрольний;

навчальний; бюджетний; національно-проектний; структурний. Наступну групу за оцінками експертів складають напрями: організаційний; планувально-локальний; державно-програмний; стратегічний.

Саме приріст ціннісних знань, зокрема, що стосуються визначення місця і ролі нації та принципово нових підходів до управління державою, очікується на шляху євроінтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Дослідженню теоретичних та методологічних питань розвитку формування концептуальних засад приросту знань в системі державного управління на основі розвитку механізму знаннєвого спілкування присвячені роботи у вітчизняній галузі науки державного управління: В. Бакуменка, В. Баштаніка, Н. Бондарчук, О. Васильєвої, Н. Васильєвої, К. Ващенко, Г. Дмитренко, Т. Іванової, О. Карпенка, О. Кіктенко, С. Кравченка, М. Лахижи, Т. Маматової, О. Орлова, В. Писаренко, Т. Поспелової, О. Радченка, А. Рачинського, Є. Романенка, О. Руденко, В. Саламатова, С. Сороки, В. Степанова, І. Черленяка та інших. Дане дослідження продовжує публікації, започатковані автором у роботі [1].

Метою даної статті є висвітлення проблемних питань формування концептуальних засад приросту знань в системі державного управління на основі розвитку механізму знаннєвого спілкування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для обґрунтованого та системного викладення матеріалу визначимо, що ми надалі будемо розуміти під формуванням концептуальних засад приросту знань в системі державного управління на основі розвитку механізму знаннєвого спілкування, а саме визначення відповідних основних напрямів, потреб в удосконалення, принципів та методів такого спілкування, що призводять до приросту знань.

Почнемо з визначення основних напрямів з позиції забезпечення ними приросту знань у системі державного управління. Відповідні напрями та їх пріоритетність за оцінками експертів, що здійснювалися за 5-бальною шкалою, наведені у табл. 1.

До п'ятірки основних напрямів забезпечення приросту знань у системі державного управління за оцінками експертів увійшли:

- контрольний (3,87 бали);
- навчальний (2,69 бали);
- бюджетний (2,14 бали);
- національно-проектний (1,50 бали);
- структурний (1,47 бали).

Таблиця 1

Експертні оцінки напрямів з позиції забезпечення ними приросту знань у системі державного управління

Напрями забезпечення приросту знань у системі державного управління	Оцінка (бали)
контрольний	3,87
навчальний	2,69
бюджетний	2,14
національно-проектний	1,50
структурний	1,47
організаційний	1,36
планувально-локальний	1,11
державно-програмний	0,49
стратегічний	0,27
концептуальний	0
державно-політичний	0
ціннісний	0

Ще одну групу з 4-х напрямів забезпечення приросту знань у системі державного управління за оцінками експертів складають:

- організаційний (1,36 бали);
- планувально-локальний (1,11 бали);
- державно-програмний (0,49 бали);
- стратегічний (0,27 бали).

Такі напрями забезпечення приросту знань, як концептуальний, державно-політичний та ціннісний, експерти вважають несуттєвими та дали нульові оцінки.

З цим ми не погоджуємося, оскільки тоді порушується логіка суспільних пріоритетів: ціннісний → політичний → економічний → соціальний → гуманітарний. Скоріш за все, має місце неправильне розуміння експертами або змісту цих напрямів, або логіки суспільних пріоритетів.

Саме приріст ціннісних знань, зокрема, що стосуються визначення місця і ролі нації та принципово нових підходів до управління державою, очікується на шляху євроінтеграції. Майдан відобразив готовність українського народу до таких змін.

Нові ідеї, новий рівень загальної культури суспільства потребує і державно-політичних змін (державної політики як зовнішньої, так і внутрішньої). На це спрямована демократична антикорупційна революція, що фактично відбувається зараз в Україні.

Концептуальний напрям, тобто напрям основних дій народу та держави щодо покращення ситуації в Україні, в першу чергу має відобразити ціннісні та політичні зміни в країні.

Далі звернемося до експертних оцінок потреби в удосконаленні форм знаннєвого спілкування у системі державного управління. У табл. 2. такі оцінки наведені у порядку зменшення необхідності такого вдосконалення.

Таблиця 2

Експертні оцінки потреби в удосконаленні форм знаннєвого спілкування у системі державного управління

Форми знаннєвого спілкування у системі державного управління	Оцінка (%)
прийняття управлінських рішень	70
навчальна, довідкова та інша література	68
підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації	61
ЗМІ	56
участь громадськості в управлінні	38
інформаційні та аналітично-інформаційні матеріали	34
інформаційний супровід управлінських рішень	33
аудит	23
управлінський маркетинг	22
PR-компанії	21
комунікативні заходи	20
документи та документообіг	15
адміністрування	14
консалтинг	6
інші	0

До форм знаннєвого спілкування, що найбільше потребують вдосконалення у системі дер-

жавного управління, за оцінками експертів увійшли:

- прийняття управлінських рішень (70%);
- навчальна, довідкова та інша література (68%);
- підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації (61%);
- засоби масової інформації (56%).

До наступної групи форм знанневого спілкування, що потребують вдосконалення у системі державного управління, за оцінками експертів включені:

- участь громадськості в управлінні (38%);
- інформаційні та аналітично-інформаційні матеріали (34%);
- інформаційний супровід управлінських рішень (33%).
- моніторинг і контроль (26%).
- аудит (23%);
- управлінський маркетинг (22%);
- PR-компанії (21%);
- комунікативні заходи (20%);

На думку експертів, найменше потребують вдосконалення у системі державного управління такі форми знанневого спілкування, як:

- документи та документообіг (15%);
- адміністрування (14%);
- консалтинг (6%).

На нашу думку, наведені оцінки форм знанневого спілкування у системі державного управління реально відображають думку фахівців, які за характером своєї роботи постійно або часто мають справу з цими формами. Перша виділена ними група форм стосується готовності персоналу до постійної роботи з прийняття управлінських рішень (знання, вміння, необхідна інформація, врахування суспільної думки). Тому вона оцінена, як така, що потребує найбільшого вдосконалення. Друга група – це переважно заходи щодо забезпечення реалізації рішень. А третя група – це достатньо добре відпрацьовані на сьогодні управлінські дії.

Завжди в управлінській праці є важливими ті принципи, що прийняті за її основу. Як правило, фахівці дотримуються певних комплексів таких принципів. Тому нами в анкету експертного опитування було закладено запитання щодо оцінювання важливості застосування низки принципів знанневого спілкування у системі державного управління з метою подальшого виділення комплексу найбільш важливих з них. Отримані результати опитування булим зведені у табл. 3. у порядку ступеню їх важливості, визначеної експертами.

Діапазон оцінок експертів з цього питання складає достатньо великий діапазон від 0,66 до 3,85 балів.

Переважає кількість експертів віддала перевагу принципам приросту знань (3,85 бали) та інноваційного розвитку (3,75 бали), тобто найважливішим принципам сучасного світового суспільного розвитку. Це похвально та характеризує наших експертів, як адекватних фахівців щодо розуміння сучасних державно-управлінських процесів.

Таблиця 3

Експертні оцінки важливості застосування принципів знанневого спілкування у системі державного управління

Принципи приросту знань у системі державного управління	Оцінка (бали)
приросту знань	3,85
інноваційного розвитку	3,75
результативності	2,06
розвитку	1,76
запобігання штучного розвитку	1,13
конкретності	0,99
відповідності	0,70
врахування громадського чинника	0,66

Другу, менш важливу за оцінками експертів, групу складають принципи результативності (2,06 бали), розвитку (1,76 бали) та запобігання штучного розвитку (1,13 бали). Фактично ці принципи теж є важливими принципами управлінської діяльності, спрямованої на забезпечення суспільного розвитку.

Останню групу складають принципи, що набрали менше інших. Це принципи конкретності (0,99 бали), відповідності (0,7 бали) та врахування громадського чинника (0,66 бали). З порівняно низькими оцінками експертів для цієї групи можна посперечатися, але слід розуміти, що увесь процес експертного опитування був спрямований на виділення головних положень з наведених.

На нашу думку, на результати оцінювання також вплинули як цей чинник, так і неоднорідність методики оцінювання (проценти і бали, оцінки або по всіх, або тільки по 5 позиціях). Нами це буде враховано у майбутніх дослідженнях.

Безумовно, в процесах знанневого спілкування у системі державного управління важливу роль відіграють відповідні методи. Які вони та яка їх ефективність? Відповіді експертів на таке запитання, відсортовані за ступенем ефективності цих методів, наведені у табл. 4.

Діапазон оцінок експертів з цього питання достатньо великий (від 0,34 до 3,93). До найбільш ефективного з методів знанневого спілкування, тобто такого, що надає найбільший приріст знань у системі державного управління, експертами одностайно визначено метод інформаційного впливу (3,93 бали).

Наступними за ефективністю знанневого спілкування експертами виділено такі методи, як: прийняття управлінських рішень (2,95 бали), комунікації (2,34 бали) та навчання (1,95 бали).

Таблиця 4

Експертні оцінки ефективності застосування методів знанневого спілкування у системі державного управління

Методи знанневого спілкування у системі державного управління	Оцінка (бали)
інформаційного впливу	3,93
прийняття управлінських рішень	2,95
комунікації	2,34
навчання	1,95
інформаційного та аналітичного супроводу	1,20
інформаційного обміну	0,94
зв'язків з громадськістю	0,91
документообігу	0,44
адміністрування	0,34
консалтингу	0,0

До наступної групи методів за ступенем їх ефективності щодо приросту знань експертами визначені методи: інформаційного та аналітичного супроводу (1,20 бали), інформаційного обміну (0,94 бали) та зв'язків з громадськістю (0,91 бали).

Найменш ефективними з методів, наведених у табл. 3.8, експертами виділені методи документообігу (0,44 бали) та адміністрування 0,34 бали). На нашу думку, важливо те, що взагалі ці методи все ж таки не були проігноровані повністю.

Під формуванням концептуальних засад приросту знань в системі державного управління на основі розвитку механізму знанневого спілкування мається на увазі визначення відповідних основних напрямів, потреб в удосконаленні, принципів та методів такого спілкування, що призводять до приросту знань. Для формування концептуальних засад приросту знань в системі державного управління на основі розвитку механізму знанневого спілкування також задіяні думки експертів.

До основних напрямів забезпечення приросту знань у системі державного управління за оцін-

ками експертів увійшли: контрольний (3,87 бали); навчальний 2,69 бали); бюджетний (2,14 бали); національно-проектний (1,50 бали) та структурний (1,47 бали). Наступну групу за оцінками експертів складають напрями: організаційний (1,36 бали); планувально-локальний (1,11 бали); державно-програмний (0,49 бали); стратегічний (0,27 бали).

Такі напрями забезпечення приросту знань, як концептуальний, державно-політичний та ціннісний, експерти вважають несуттєвими та дали нульові оцінки. З цим ми не погоджуємося, оскільки тоді порушується логіка суспільних пріоритетів: ціннісний → політичний → економічний → соціальний → гуманітарний. Скоріш за все, має місце неправильне розуміння експертами або змісту цих напрямів, або логіки суспільних пріоритетів.

Саме приріст ціннісних знань, зокрема, що стосуються визначення місця і ролі нації та принципово нових підходів до управління державою, очікується на шляху євроінтеграції. Майдан відобразив готовність українського народу до таких змін. Нові ідеї, новий рівень загальної культури суспільства потребує і державно-політичних змін (державної політики як зовнішньої, так і внутрішньої). На це спрямована демократична антикорупційна революція, що фактично відбувається зараз в Україні. Концептуальний напрям, тобто напрям основних дій народу та держави щодо покращення ситуації в Україні, в першу чергу має відобразити ціннісні та політичні зміни в країні.

Найбільше потребують вдосконалення у системі державного управління, за оцінками експертів, такі форми знанневого спілкування: прийняття управлінських рішень (70%); навчальна, довідкова та інша література (68%); підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації (61%); засоби масової інформації (56%). До наступної групи форм знанневого спілкування, що найбільше потребують вдосконалення у системі державного управління, за оцінками експертів включені: участь громадськості в управлінні (38%); інформаційні та аналітично-інформаційні матеріали (34%); інформаційний супровід управлінських рішень (33%); моніторинг і контроль (26%); аудит (23%); управлінський маркетинг (22%); PR-компанії (21%); комунікативні заходи (20%). Найменше потребують вдосконалення у системі державного управління такі форми знанневого спілкування, як: документи та документообіг (15%); адміністрування (14%); консалтинг (6%).

На нашу думку, наведені оцінки форм знанневого спілкування у системі державного управ-

ління реально відображають думку фахівців, які за характером своєї роботи постійно або часто мають справу з цими формами. Перша виділена ними група форм стосується готовності персоналу до постійної роботи з прийняття управлінських рішень (знання, вміння, необхідна інформація, врахування суспільної думки). Тому вона оцінена, як така, що потребує найбільшого вдосконалення. Друга група – це переважно заходи щодо забезпечення реалізації рішень. А третя група – це достатньо добре відпрацьовані на сьогодні управлінські дії.

Завжди в управлінській праці є важливими ті принципи, що прийняті за основу. Як правило, фахівці дотримуються певних комплексів таких принципів.

Висновки. У даній статті висвітлені проблемні питання формування концептуальних засад приросту знань в системі державного управління на основі розвитку механізму знанневого спілкування, а саме визначення відповідних основних напрямів, потреб в удосконалення, принципів та методів такого спілкування, що призводять до приросту знань.

Список літератури:

1. Баштаник В.В. Реформування державного управління в контексті європейських інтеграційних процесів : автореф. дис. ... докт. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / В.В. Баштаник ; Нац. НАДУ при Президенті України. – Запоріжжя, 2011. – 36 с.
2. Джанетто К. Управление знаниями: руководство по разработке и внедрению корпоративной стратегии управления знаниями / К. Джанетто, Э. Уилер ; пер. с англ. Е.М. Пестеревой. – М. : Добрая книга, 2005. – 192 с.
3. Дмитренко Т.О. Основи сучасної педагогіки: соціально-комунікаційний аспект дослідження / Т.О. Дмитренко, К.В. Ярьсько // Вісник Харківської державної академії культури. – 2013. – Вип. 39. – С. 220–223.
4. Домбровська С.В. Теоретичні засади державного регулювання в сфері вищої освіти в умовах соціальних трансформацій : автореф. дис. ... докт. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / С.В. Домбровська ; Класичний приватний університет. – Запоріжжя, 2012. – 36 с.
5. Духнич Ю.С. Управление знаниями / Ю.С. Духнич [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.smart-edu.com/upravlenie-znaniyami.html>.
6. Знання // Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8>.
7. Иванова Е.О. Компетентностный подход в соотношении со знаниево-ориентированным и культурологическим / Е.О. Иванова // Интернет-журнал «Эйдос». – 2007. – 30 сентября. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eidos.ru/journal/2007/0930-23.htm>.
8. Марченко О.С. Интеграция знаний как основа инновационного развития / О.С. Марченко // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Серія «Економіка». – 2010. – Вип. 10. – С. 75–84. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpkhnpu_eko_2010_10_16.pdf.
9. Пушкарёв Ю.В. Знаниевая парадигма в общественном развитии: основные концепции / Ю.В. Пушкарёв, Е.А. Пушкарёва // Вестник Новосибирского государственного педагогического университета. – 2015. – № 3. – С. 55–62. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dx.doi.org/10.15293/2226-3365.1503.05>.
10. Сухорукова А.В. От знаниевого подхода к компетентностному / А.В. Сухорукова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aspirantura-olimpiada.narod.ru/index/0-75>.
11. Шмагун А.В. Виявлення тенденцій та співвідношень дисертаційних досліджень з державного управління на предмет приросту знань / А.В. Шмагун // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць ОРІДУ НАДУ / гол. ред. М.М. Іжа. – Вип. 4(64). – О. : ОРІДУ НАДУ, 2015. – С. 153–157.
12. Шмагун А.В. Сутність механізму знанневого спілкування в системі державного управління та відповідний категорійний апарат / А.В. Шмагун // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Управління». – К. : ВПЦ АМУ, 2015. – Вип. 2. – С. 122–133.

**ФОРМИРОВАНИЕ КОНЦЕПТУАЛЬНЫХ ОСНОВ ПРИРОСТА ЗНАНИЙ
В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ОСНОВЕ
РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМА ЗНАНИЕВОГО ОБЩЕНИЯ**

В данной статье рассмотрены проблемные вопросы формирования концептуальных основ прироста знаний в системе государственного управления на основе развития механизма знаниевого общения. Эти вопросы систематизировано и обобщенно. Представлено методика исследования развития знаниевого общения как средства прироста знаний в системе государственного управления, а также результаты её практического применения в диссертационной работе. Раскрыта сущность понятия «знаниевого общения в системе государственного управления». Выделены формы знаниевых общений и функции управления, обеспечивающих создание новых знаний в системе государственного управления. Проанализирован вклад современных исследований в области науки государственного управления в этот процесс.

Ключевые слова: знаниевое общение, механизм, проблемные вопросы, развитие, система государственного управления.

**FORMATION OF CONCEPTUAL BASES OF GROWTH OF KNOWLEDGE
IN THE SYSTEM PUBLIC ADMINISTRATION BASED ON DEVELOPMENT
OF THE MECHANISM OF KNOWLEDGE COMMUNICATION**

This article highlights the problematic issues formation of conceptual bases of growth of Knowledge in the system public administration based on development of the mechanism of Knowledge communication. Issues Knowledge of the mechanism of communication in public administration can be classified into general and specific. Common issues Knowledge of the mechanism of communication in public administration include those relating to their content-functional nature and to specific such that the components of the model due to the mechanism of communication Knowledge and main directions of such development. Consider specific problematic issues Knowledge of the mechanism of communication in public administration. They can be classified into two groups: those caused by components of the model Knowledge of the mechanism of communication, and those that caused major areas such development. Presents the research methodology of Knowledge of communication as a means to increase knowledge in public administration and the results of its practical application in the thesis. Discover the essence of the concept of "Knowledge of communication in public administration." Dedicated Knowledge forms communion and management features that enable the creation of new knowledge in public administration. We analyzed the contribution of current research in science of public administration in the process. These issues systematically into general and specific.

Key words: knowledge communication mechanism, problems, development, public administration.